

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdaji na leto . . . . . gld. 21.—
Za samo večerno izdajo . . . . . 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč., večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč., izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petih. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglašitvi itd. se računajo po pogodbah.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Neprankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upravništvo. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carinca št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inšervatov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila. (Novejša vesti.)

Dunaj 19. Jutri se objavi v »Wiener Zeitung« del nagodbe z Ogersko, in sicer cesarske naredbe o davku na pivo, alkohol in sladkor.

Cetinje 19. O slavnostih o poroki prestolonaslednika Danila bode kraljico Viktorijo zastopal nje tukajšnji minister-resident, kneza Ferdinanda bolgarskega pa njegov pobočnik Nikolajev.

Bruselj 19. Komisija 15 členov, sestavljena, da prouči zakonski načrt o volilni preosnovi, je imela danes v jutro sejo. V odgovor na vabilo vlade, naj komisija povsipe razprave, da bi se zakon zamogel predložiti zbornici še tekom tekočega zasedanja, so člani opozicije pretili, da odlože svoje mandate kakor člani komisije, ako bi vlada skušala kršiti pravo komisije, da natanko pretresa vprašavni zakonski načrt.

Bellgrad 19. V ponedeljek dne 24. t. m. začnejo se brzkone razprave prekega sodišča.

Carigrad 19. Otomanska banka v Parizu je brzjavila upravnemu svetu javnih dolgov (dette publique), da narodna banka plača v soboto za Bolgarijo 2½ milijonov zastalega rumeljskega davka.

Bellgrad 19. Ministerski predsednik dr. Vladan Gjorgjević se vrne jutri iz Marienbada semkaj.

London 19. Zbornica poslancev je sprejela v drugem čitanju načrt zakona, s katerim se dovoljuje kredit v znesku 3,100.000 funtov šterlinov v popolnitev mornarice na podlagi zakona iz leta 1895. Chamberlain je izjavil, da se ta kredit razdeli na dva letna obroka.

London 19. »Times« pišejo: Ako so vesti o včerajšnjem sklepu narodnega sveta (Volksraad)

v Pretoriji resnične, zamore se smatrati, da je kriza v razmerju med Anglijo in Transvaalom končana. Podelitev volilnega prava inozemcem, ki stanujejo o razglašnju zakona že sedem let v Transvaalu, in zastopanje inozemcev v narodnem svetu odgovarja zahtevam Milnerjevim.

Večina pa Jugoslovani.

Pred par dnevi smo govorili o sedanjem razmerju med posamičnimi skupinami desnice med seboj in o njih razmerju do vlade. To pa s posebnim ozirom na vedna zatrevanja, da je večina trdna med seboj in da so nje skupine povsem svobodne nasproti vladi. V označenju tega dvojnega razmerja, oziroma te zločnosti in svobode, smo rekli, da zločnost in soglasje med skupinami desnice je neporušna vse dotlej, dokler katera onih skupin, ki trpe najhujo krivico, ne zahteva, naj se druge skupine zavzemajo in če treba tudi izpostavijo zanjo; a svoboda vsake skupine nasproti vladi je taka, da jo ista sme povdarjati kolikor hoče, le uveljaviti je ne more nikdar, ker bi jo v takem slučaju vse ali vsaj posamične od ostalih skupin pustile na cedilu! Če bi torej katera skupin hotela tudi uveljaviti svojo toliko hvaljeno svobodo, morala bi stopiti v boj ne le proti vladi, ampak tudi proti svojim — zaveznikom. Tega pa zopet noče, ker bi s tem razgnala isto večino, katero hoče vzdržati po vsaki ceni. Ob vsej svobodi nasproti vladi ne ostaja torej skupinam desnice drugega, nego da — glasujejo za vlado. Toliko povdarjena svoboda je torej povsem iluzorična, tako, da more biti zadovoljen žnjo tudi grof Thun. Ali je tako stanje zdravo, ali more večina ob takem stanju imponirati vladi?

— Nič si ne domišljam. Vse vem. Domišljaja se igra z nami, dokler prepuščamo srečo pretežen upliv na se. Kadar je razum dobil svojo pravo veljavo, mora izginiti domišljaja.

— In to se je zgodilo?

— To se je zgodilo. Jaz nisem več oni sentimentalni Ivan, ki si ga poznal v Zagrebu. Jel sem trezno misliti. Življenje je tako rekoč matematičen problem. Kdor hoče biti srečen, mora znati računati, ali pa vsaj umovati. Pa to je sorodno.

— A kakšna uloga je v življenju namenjena sreči?

— Kar imenujemo srečo, je baš domišljaja. Srečo ima zgolj fizične funkcije.

— Ti, Ivan, zofistika ni tvoje pravo polje. Ravno tako bi lahko dejal, da imajo možgani le fizične funkcije.

— Eh, kaj! Dlakoepeepe nisem. S kratka: ko sem, prišedši iz Zagreba sem, že toliko pretrpel, da ni bilo moči več trpeti, sem se spame-toval in sedaj sem duševno okreval. Spoznal sem, da so bile vse moje muke neumne. Kadar očitim potrebo, da bi se ženil, se oženim. Devojko že najdem. Na svetu jih je dosti.

— Dosti! Ali so pa vse enake?

— Ne. Ena ima črne oči, druga modre, tretja mačje. Nekatera je bolj suha, nekatera bolj okrogla. Razlikujejo se že. A kar se tiče sposobnosti za ženitev, so večinoma vse enake. Ono izbiranje, ki se izgovarja z ljubeznijo, je torej povsem neut-

Grof Thun — v kolikor ga poznamo do sedaj — niti ne misli na to, da bi se v dejanjih pokazal solidarnega z večino, a kraj vsega tega uživa njega vlada od sedanje večine iste dobrote, kakor da je parlamentarna večina! In ob takih nenormalnih in nenaravnih razmerah naj bi kaj dosegli od vlade? Ne! Zlasti velja to za manje skupine. Taka skupina smo mi Jugoslovani. Kaj nam je storiti torej sedaj?

S tem vprašanjem se bavi zadnji »Slovanski svet« na uvodnem mestu in prihaja do zaključka, da so Čehi in Jugoslovani storili veliko napako, ko so stopili v sedanjo večino, ali sedaj stojé stvari tako, da nam ne kaže drugega, nego da še počakamo in ostanemo v večini! Ta nasvet pada tembolj na tehtnico, ker o uredniku imenovanega lista ni bilo čuti še nikdar, da bi bolehal na gnjilem oportunizmu in malenkostni politiki. On ne živi od danes do jutri, ampak sodi stvari vsikdar se — slovanskega stališča. Tudi mi moramo priznati, danes je navedeni nasvet od take strani nekako presenetil. Ali, kolikor poznamo mislovenskih novinarjev, nima nobeden tako širokega obzorja, kakor ga ima urednik »Slovanskega sveta«. Glas takega moža treba da čujemo vsi in tudi oni, ki ne oglašajo žnjim.

Zato beležimo tu nasvet »Slovanskega sveta«. Ta list priznava, da so pritožbe Jugoslovanov opravilene in da je naše položnje tužno, meni pa, da nas žuganje z izstopom iz večine ne dovede do boljšega, tudi, ko bi se uresničilo. Jugoslovanska skupina je sedaj prešibka, da bi dosegla kaj ugodnega z opozicijo. Tak korak bi se storil sedaj prepozno. Ugoden čas za opozicijo Čehov in Jugoslovanov je bil za časa Badenija. Tedaj je bila nemška krščansko-socijalna stranka še samo-svoja, in mogla bi se bila združiti z Čehi, s kat.

meljeno. Kadar misliš, da je dobro, oženiti se, vzemi prvo, ki te hoče vzeti, ako ti le splošno ugaja.

— Ivan, tega ti ne narekuje prepričanje.

— Prepričanje! Kaj neki drugega? Pa saj jaz nisem prvi, ki bi to trdil.

— To ničesar ne dokazuje. In če bi pol sveta govorilo tako, vendar ne bi verjel, da prihaja to iz tvoje duše. Deloma pa razumem, odkod prihaja to v tebe.

— Trezno razmišljanje me je uverilo, da je ono čutstvo, katero imenujemo ljubezen, sama domišljaja. Čuj me! Vidiš — povsem mirno govorim, niti glas mi ne trepeče. Takrat — saj veš, kdaj — takrat so se zedinile vse bolečine, kar jih svet pozna, v moji demonično trpinčini duši. Takrat, ko mi je dala slovo, sem mislil, da se bliža moja zadnja ura. — Pustimo to. Čemu bi ti opisoval one grozne občutke, katerih ti itak ne morem naslikati v vsej realnosti in katerih ti ne bi pojmil? Pustimo to. Pozabil sem. One bolečine namreč. Njo? . . . Ah, če bi se bil hotel tako zdraviti, da bi bil skušal njo pozabiti, bi si bil najhitreje izkopal grob. Ne. Začel sem vse skupaj analizirati. Jel sem bistro misliti. Tako sem se prebil do spoznanja, da je žena — žena. Ona — ali pa kakšna druga. Odpustil sem ji vse. In danes ostaja ob misli na njo moja kri tako hladna, kakor bi razmišljal planetarne zakone. Razumeš li to?

(Pride še.)

P O D L I S T E K.

2

Ivan in Ljuba.

« Spisal Nekdo. »

Postal je.

— Ti, je dejal. Ne bodi hud. Nekaj nervozen sem danes, nič drugega. Saj veš, da imam včasih muhe.

— Saj se ne jezim, je odgovoril Franjo.

— Ali imaš kaj časa?

— Kolikor se ti ljubi.

— Pojdiva torej v kavarno, da se malo pogovoriva. Saj si imava res kaj povedati.

— Pojdiva.

Šla sta v kavarno »Slavia«. V drugi sobi pri oknu sta sela. Tam sta bila povsem sama. Nihče ju ni motil. Franjo je naročil črne kave, Ivan pa čašico konjaka.

— Ti gotovo misliš, da sem neumen, je začel Ivan.

— Neumen? Zakaj bi to mislil?

— Misliš, misliš. Ne zamerim ti, ako tako misliš. Pa se motiš. Saj priznavam, da mi je bilo začetkoma hudo, a sedaj se mi niti spomin na njo ne pojavlja v glavi.

— Ali si že toliko miren, da ti smem oporekati?

— Oporekaj, kolikor hočeš. Govorim pa resnico.

— Morda si domišljaš, da je to resnica.

ljudsko stranko in z Jugoslovani. Tudi ni bilo nemožno, da bi bili zmernejši ustavoverni veleposestniki pomagali sestaviti večino s temi elementi, naj bi bili pristopili Poljaki ali ne. Danes je pa vse drugače. Krščansko-socijalna stranka je stopila v kolo nemških radikaleev, in vprašanje je, ali izleze kmalu iz tega kolobarja. Drugih elementov pa sedaj ni, ki bi s pošteno voljo hoteli sestaviti večino, pravično najbolj zatiranim in šibkim slovanskim narodom. Čehi so jo od začetka, ob nastopu Badenija, zagazili, zvezali so se s poljskim »Kolo«, v naglosti odbaenuli krščanske socijalee, in sedaj ne vedó, ne naprej, ne nazaj. Poljsko »Kolo« je tako lepo solidarno, da prepušča boj z Nemei Čehom samim! Taki prijatelji in »obči poroki« so poljski plemiči. Isto taktiko utegnejo Poljaki izvrševati nasproti Jugoslovonom, in ti naj si potem pomagajo! To pa je bilo jugoslovanskim politikom vse že naprej znano, ali bi bilo vsaj moralo znano biti.

Kaj hočejo sedaj Jugoslovani stvoriti? Ali hočejo zares zapustiti od začetka slabo stavljeno ladijo? Kaj nastane potem? Večino morejo porušiti; a kdo se bo veselil? Čehi bi bili prisiljeni stopiti tudi v opozicijo, in Poljaki bi se kakor si bodi združili zopet z Nemei. Čehi bi potem ne bili le tam, kjer so bili pred Badenijem, temveč mnogo na slabšem, ker so se poslabšale nemške stranke in so postavile hujši program, nego so ga, razun Schönererjancev, imele kedaj. S takimi strankami naj bi potem vlada pogajala se preko Slovanov in proti njim!

Ako hočejo Jugoslovani stopiti v opozicijo, potreba je, da se dogovoré z Čehi, a za te ni še ura odbila, ker se nadejajo še vedno, da napravi vlada konec nemški obstrukciji. Še-le v slučaju, da bi se Čehi prevarili do skrajne mere, napoči trenutek za dogovarjanje med Čehi in Jugoslovani, da bi ukrenuli skupne korake.

Sedaj treba čakati drugih momentov, ki so važni za vnanjo in notranjo politiko. Taki momenti niso daleč. Pouk, ki so ga dobili Čehi, je drag, ali od postopanja Poljakov se moremo naučiti marsikaj, pred vsem pa moramo želeči, da bi poljski narod kmalu izpodkopal kolikor le možno sedežev sedanjih poljskih plemških zastopnikov, kajti s poljskim plemstvom se Slovani ne smejo družiti. Od tu jim ne pride pomoč.

Iz vsega tega sledi, da morajo čakati sedaj tudi Jugoslovani. Z izstopom iz večine bi sedaj več pokvarili, nego koristili; vprašanje o izstopu pride ali ne pride na vrsto v trenutku, ko pokaže vlada svojo moč ali pa onemoglost nasproti nemški obstrukciji. Ako bode vlada močna, bode to znamenje, da so zgoraj ugodnejši misli; ako bode vlada šibka, bo to dokaz, da nemški irredentizem ni še dovolj poučil tistih, ki imajo vzrok, da se mu uprejo. Torej še nekoliko potrpežljivosti za napako, ki so jo stvorili Čehi in Jugoslovani tedaj, ko so stopili v večino, kjer odločuje neslovansko »Kolo« poljskega plemstva.

Politični pregled.

TRST 19. julija 1899.

Zopet glas o našem občinskem svetu.

V »Information« pišejo »od spoštovane strani«: Občinski svet tržaški je povodom smrti gospoda Konstantina Ressimanna sklenil izjavo žalovanja. Gosp. Ressimann je bil italijanski državljani in italijanski poslanik v Carigradu in Parizu. Ali on je bil rojen v Trstu in to je zadoščalo tržaškemu Italijanom, da so priredili demonstracijo, s katero so slavili pokojnika zlasti zato, ker je deloval za dobre odnose med latinskimi narodnostmi. Z drugimi besedami: gosp. Ressimann je bil na glasu, da je kakor italijanski poslanik v Parizu za zvezo med Italijo in Francijo in proti trozvezi, radi česar je bil tudi umirovljen. Trojna zasluga pokojnikova — da je svojemu rojstnemu mestu in svoji domovini že v rani mladosti obrnil hrbet, da je neprestano delal proti Avstriji in da je bil vrhu vsega še nediscipliniran uradnik in diplomat — mu je morala še po smrti prinesiti priznanja od take korporacije, kakoršnja je občinski svet tržaški. Ressimannovo slavo je v Trstu, Bismarkov trg v Gradeu, Bismarkova ulica, ki naj osreči Celovec, to vse so jasna znamenja na steni, za katerih razrešenje ne bi trebalo ravno kakega Danijela. Ali kdor noče videti, pa ne vidi!

»Liberalizem v propadanju«. Naš »člančič«, ki smo ga priobčili pod tem naslovom dne 14. t. m., je dal »Slovenskemu Narodu« povoda, da je odprl zatvore svoje ironije, in mogočna reka sarkazma je preplavila in podrla nasprotnike liberalizma. S težavo smo se postavili zopet na noge, da se ozremo po opustošenem polju.... Ali dragi »Narod«, nam se dozdeva, da si se moral še le nekako umetno spraviti v dobro voljo, da si sam sebi še le moral sugerirati neke ideje, katerih v našem »člančiču« ni, in na kataris si potem zgradil veličastno stavbo uvodnega članka. Tistega liberalizma v pravem zmislu besede, liberalizma, ki pomenja resnično svobodno misli, liberalizma, ki pomenja napredek na vseh poljih: »Edinost« ni menila. Kdor nas pozna, ni mogel o tem dvomiti niti trenutek. Pač pa smo govorili o tistem talmi-liberalizmu, katerega je židovstvo vzelo v zakup, da žojim kali življenje narodov, da zamore v motni vodi laže ribariti svojo korist. Tisti psevdoliberalizem smo mislili, ki je karikatura svobode, ki je vol, uprežen v voz kapitalizma, ki je prostitucija pravega liberalizma. Tisti liberalizem smo mislili — ki pod krinko svobode kuje narode v gospodarsko in dušno suženjstvo, tisti liberalizem, ki ima tudi na Dunaju svoje taborišče na neznansko škodo in nesrečo narodov avstrijskih. Ako se potemtakem čuti »Narod« še kako prizadet, mi ga obžalujemo; pomagati pa mu ne moremo.

K atentatu na kralja Milana. Iz Belegrada poročajo, da kani Milan kolikor le možno »kriveev« dovesti do višal, samo da hoče čuti poprej, kaj da poreče »Evropa«. No, nekaj malega so že čuli v Belemgradu, kako sodi »Evropa« o najnovejšem »atentatu« na Milana. In večina tega, kar so čuli, si najbrže ne utaknejo za zrealo. Že danes lahko vedó, da kolikor toliko vsa »Evropa« sodi o »atentatu«, kakor so sodili pametni ljudje sploh o vseh političkih akcijah Milanovih; skoro jedina izjema so znana židovska uredništva na Dunaju in v Budimpešti. Gospodom v Belemgradu: dober tek. Sosebno glasno je postalo tudi italijansko novinstvo v zatrjevanju, da ne veruje v ta atentat. Nekaj glasov iz novin v kraljestvu smo že naveli. Sedaj se je pridružila istim še »Agenzia italiana«, ki pripoveduje, da so zastopniki vseh vlasti svarili kralja Aleksandra, naj ne napenja strune preveč; kajti utegnili bi nastati velika nevarnost za Srbijo in dinastijo Obrenovičev, ako bi se pokazalo, da mnogoštevilna aretovanja radikalnih prvakov niso opravičena po dogodkih in da kazensko postopanje ni pravilno! Rečeni list pravi, da glasom obvestil, ki jih je dobil, diplomacija jako dvomi na resnosti atentata in da nikakor ne misli molčati k neopravičenim proganjanjem, ki bodo sledila.

To bi bila precej krepka zausnica, ako diplomacija dvomi na resnosti atentata in na pravičnosti srbske justice.

Da pa je ta dvom opravičen v polni meri, kaže fakt, da so Pašića zaprli samo zato, ker so pri njem našli posnetek pisma Milanovega, s katerim je poslednji, ko je bil Pašić še poslanik v Petrogradu, zahteval od carja 4 milijone proti temu, da se ne povrne več v Srbijo. Sedaj pa vprašamo: kaj ima Milanovo pumpanje in njega obljube, katerih — ni držal, opraviti z najnovejšim atentatom?! In človek naj bi ne dvomil na poštenosti srbske justice?!

Najhujši moralni poraz pa je došel gospodom v Belemgradu od ruskega carja samega. Sedaj se doznaje namreč, da car ni niti z jedno besedo izrazil svojega sočutja oziroma zadoščanja na »rešitvi« Milanovi. A da ne bo nobenega dvoma, kako misli car o vsej tej komediji in kako sodi o sedanjem besenju proti radikalcem, je podelil visoko odlikovanje — red sv. Ane — istemu generalu Grujiču, katerega je Milan ravnokar spodil iz državne službe kakor kakega hlapca. Milan je seveda že dospel do tja, da mu je vsejedno, kako sodi o njem Rusija in ves ostali svet — vsikdar izvzemši, to se ume, petične žepe na Dunaju in v Budimpešti —, ali o narodu srbskem ne bi mogli verjeti, da bi mu bilo vsejedno, kako sodi o njega »generalissimu« vladar one države, ki je prilivala potoke krvi za osvobojenje balkanskih narodov, vladar države, na katero je navezana Srbija po krvi in veri. In tako si razlagamo tudi

stoično mirno pismo, ki je je pisal Pašić v zaporu svoji soprog: »Jaz sem zdrav, ne skrbi za-me!«

Domače vesti.

Ivan vitez Trnski, ta pesnik-prvak hrvatski, nam piše:

Vsem bratom Hrvatom in Slovincem, ki so v Vašem kolu, tem davnim prijateljem svojim, ki so me o priliki moje 80-letnice odlikovali z brzojavnimi čestitkami, pristréna hvala in bodite prepričani, da sem Vaš in božji, ter da, dokler sem živ, ne spremenim te zvestobe in da se hočem ponášati se svojimi hrvatskimi in slovenskimi prijatelji v Trstu.

S pozdravom s plitvskih jezerov Vaš iskreni spoštovalec
Ivan Trnski.

Admiral Dewey. Ves včerajšnji dan smo ga pričakovali, a pričakati ga nismo mogli. Na Rivi in na pomolih se je trlo občinstva, novinarji so prežali na svojo žrtev in kedar je svetilnik naznanjal prihod kakega neznanega parnika, hajd »Olympiji« nasproti! Fotografii so se postavili v poziture; s hôtela de la Ville je vihrala zastava z zvezdami; vse je povpraševalo: zakaj ga še ni, velikega admirala? — Ob sedmih zvečer vendar, hvala Bogu, so začeli na »Pelikanu« streljati. Izvestno pozdravljajo »Olympijo«! — Pa občinstvo se je razočaralo tudi to pot. Poveljnik naše mornarice, admiral Spaun, je namreč zapuščal »Pelikana«, da se poda z brzovlakom na Dunaj. Njemu so veljali streli!

No, došel pa je slavni mož danes ob 6. in pol uri zjutraj. In še le potem smo izvedeli, da se je »Olympija« zakasnila, ker je zašla na pesek. Dewey izgleda prav dobro, torej ni tako bolan, kakor so trdili. Takoj po prihodu so pričela vsprejemanja na »Olympiji«. Popoludne je admiral Dewey vračal obiske. Tudi danes je bilo na obrežju veliko občinstva, ki je radovedno opazalo prihajanje čestileev ameriškega admirala.

Za slovensko besedo v cerkvi. Pišejo nam: Prav imajo oni, ki nam očitajo, da mi primorski Slovani na Primorskem ne branimo dovolj energično svojega jezika — v cerkvi. Povsodi po Soški dolini je pri zadnji maši le latinsko petje. To moti ljudstvo v pobožnosti in kali harmonijo. Na kujigo in venec moli ljudstvo slovenski, a petje je v jeziku, katerega ne ume. To žali uho in — sree. Celó starodavno, lepo uglasbeno in majestetično »Pred stolom Tvoje milosti« so opustili popolnoma.

Popoludne je božja služba po polovici slovenska, po polovici latinska. Litanijske matere Božje po slovenski, istotako »pod Tvojo pomoč pribežimo sv. božja Porodnica«. Potem pa Tantum ergo — po latinski. Ljudstvo ne ve dati odgovora in je tiho. Sledi Deus cui nobis sub sacramentum, a konečno zopet: Častimo Te! Ali je to primerno? Mnogo se dandanes — in po vsej pravici — zgrajajo nad gibanjem »Proč od Rima!« Toda roko na sree, velečastiti gospodje: ali tako postopanje res navaja zavedno ljudstvo do Rima? Ne zatiskajte si svojih oči in verjemite, da tudi to povsedejuje verski indiferentizem! To boli v sree onega, ki se zaveda, da je verski čut ona vez, ki spaja človeško bitstvo in ki dela človeka res — človeka!

Iztiskanje narodnega jezika iz hramov božjih je postalo pereče vprašanje, s katerim se bodo morali baviti zastopniki in predstavitelji naroda. Mi ne tožimo prečastite nižje duhovščine, ker vemo, da — morajo. Toda naša politična društva bi se morala baviti s tem vprašanjem. Nič se ne plašimo očitanja, da s tem profanujemo cerkev in da jo tiramo v narodne in političke boje. Ni naša krivda, ako je vprašanje jezika na bogoslužju zadobilo tudi političen in naroden pomen. Saj je le golo dejstvo, katerega ne more tajiti nikdo, da je laško-židovska in nemško-protestantska propaganpa začela šiliti v našo katoliško cerkev, kakor drastično kažejo dogodki v Trstu in — god svetili apostolov Cirila in Metoda. A zapomnimo si, da se to godi v prvi vrsti iz narodnih in političkih razlogov. Ako se torej mi dvigamo v obrambo našega jezika v cerkvi, je to le obramba, silobran.

In jaz sem uverjen, da velik del prečastite duhovščine čuti z nami in misli kakor mi. Združimo se torej vsi, ki ljubimo svoj rod in smo zvesti svoji veri, v obrambo teh dveh svetinj našega naroda, da ne bo škode ni za jedno ni za drugo.

Saj sti ravno ti dve svetinji, ki spopolnujeta harmonično vse dušno življenje dobrega naroda našega.

Narobe svet! Pod tem naslovom nam pišejo: Pred časom ste objavili, kako da na tuk, magistratu nočejo sprejemati slovenskih vlog, vkljub temu, da jih v to sili naredba ministerstva za notranje stvari od leta 1889. št. 420.

Kasneje ste zopet objavili, da so gospoda na pritožbo »Delalskega podpornega društva« zopet začeli sprejemati vloge v tem toli obsovaženem slovenskem jeziku.

Sedaj mi pa dovolite, da Vam načrtam še par sličie magistratove »babilonije« v njega uradovanju. Ne dolgo temu je neko tuk. društvo prejelo poziv, naj magistratu poda neko pojasnilo.

Društvo je storilo svojo dolžnost, toda, ko je sluga istega (ki mi je vse to povedal) hotel vročiti pojasnilo na magistratni zapisnik, so mu odgovorili: »Ne sprejememo, ker je pisano v nam nerazumljivem jeziku«. Sluga se je podal od tam na namestništvo, kjer je uročil, kar so mu zavrnil na magistratu.

Čez par dni so dostavili predsedniku dotičnega društva poziv, vabeči ga, naj se on v najkrajšem času predstavi gospodu koncipistu Lončarju (Lončar?) za neko pojasnilo.

Dotični gospod, ki nerad gleda te pristno italijanske magistratove, je poslal podrejenega moža, naj gre vprašat, kaj da zahtevajo od njega.

Odposlanec — ki istotako ljubi magistratove lahone kakor njega predpostavljene — je šel k gospodu Lončarju. Tega je vprašal o uzroku poziva. Gosp. koncipist Lončar, ki je, mimogredé rečeno, prijazna oseba, je povedal odposlaneu, da se je svoječasno odposlal odlok temu in temu društvu, ki pa ni še dalo nobenega odgovora! Naš mož mu je razložil, kako da je društvo odgovorilo in kako je zapisnikar zavrnil ta odgovor, ter je še povedal, da je ta uloga gotovo še na namestništvu. Gospod Lončar se je čudil, kako da je mogoče, da se slovenske uloge vračajo, ko je to postopanje — protizakonito! Šel je k gospodu asessorju Artieu, da se prepriča o stvari. Artieu je odgovoril, da se slovenske uloge ne smejo vračati, ter je ukazal naročiti odposlaneu, naj v slučaju, da se mu pripeti še kak tak slučaj, pride k njemu, Artien.

Te dni je isti odposlanec imel zopet položiti slovensko ulogo, toda — niso je sprejeli z opazko, identično oni zgoraj navedeni. Pristavili so še in to ironično: Pojte na namestništvo, nam že ono dostavi!

Naš človek je odvrnil, da ne pojde na namestništvo, ker da ima lek mnogo bližje in šel je k gospodu Artieu, katerega pa — ni bilo doma! Izročil je torej gospodu Lončarju, ki pa je izjavil, da se ne čuti kompetentnega za takojšnji odgovor. Konec komedije je bil, da je sedanji županov namestnik Artieu ukazal in da so gospodje molčé sprejeli slovensko ulogo.

Ali ni fletno to?! Danes nočejo vsprejemati slovenskih ulog; jutri priznavajo, da jih morajo vsprejemati, pojutrnjenu jih ni doma, pozneje niso »kompetentni«, pozneje hočejo zopet čast, da jim namestništvo doloži slovenske uloge; in pozneje jih vsprejemajo zopet, toda molčé, da bi ne rekel svet, da so rekli tako ali tako! Navadno pa odrekajo slovenskemu jeziku vsako pravico na magistratu z izgovorom, da nočejo imeti — babilonije! A hočete-li še več babilonije, nego je to otepanje proti pravici in ustavnim zakonom?!

Iz Veprincea nam pišejo: Naša okolica je vznemirjena, ker je neki naš mornar izginil na tajinstven način. Čestita tukajšnja rodbina Minak-Blažič je pričakovala, da se jej oče, g. Ivan Minak, povrne že koncem minolega meseca junija. Gospod Minak je zapovedoval trabakulu »Nereo« (lastništvo nekega Petronio iz Pirana) in je bil poznan po vsi obali naše Istre in Dalmacije kakor izborni mornar.

Utrujen od trpljenja in naporov mornarskega življenja, hotel je vsaj na stare dni (Minaku je že 64 let) nekoliko odpohiti se; zadnje dni junija je imel izročiti brod njega gospodarju Petronio in potem je namerjal vrniti se k svojem. Imel je priti iz Trsta že dne 29. junija, ali še danes ni nikake sledi o njem in vsa poizvedovanja o njem so ostala dosedaj brezuspešna.

Govori se, da je imel pri sebi večjo svoto denarja (300—400 gld.). Zato se njega zginjenje

tolmači različno, samo **ne dobro**. Vsakdo si lahko misli, v kakih skrbeh se nahaja njega družina radi te negotovosti.

V nadi, da mu bo laglje priti na sled, priobčujemo to javnosti, proseči vsakogar, komur je morda kaj znano o njem, naj to, kar ve, prijavi župnemu uradu v Veprinceu p. Ičići.

Za laglje spoznanje osebe dodajemo, da Minak je srednje, precej krepke postave; vnanost njegova napravlja utis zdravega človeka, le desna noga mu je bila bolna ter jo je imel vedno zavezano na kolenu; brada in lasje so mu črni. V ostalem tip naših mornarjev. (Opozarjamo tudi slavne oblasti na ta slučaj. Ured.)

Civiltà latina. Pišejo nam: Sinoči sem bil v prostorih »Delavskega po.lp. društva«, kjer ima svojo sobo tudi pevsko društvo »Kolo«. Poslušaje mile zvoke kolašie sopranistinj, začul sem z ulice neko lajanje. Pogledal sem in videl dva gosposka šarlatana, sinova avite — bruture, kako sta se najpred rogala in potem pa začela — lajati, ali bolje rečeno, eviliti kakor stekla psa! Oglasil sem se z ne baš uljudnim pozdravom na račun teh dveh osličev, ki sta jo hitro popihala v stransko ulico.

Sreča je bila, da ni tega dogodka opazil ni jeden navzočih pevcev (30—40 mož), drugače, gorje lahonoma!

Slavno redarstvo naj malec pazi, ker — svaka sila do vremena!

Na slavnost v Pobegi. Čujemo, da na slavnost v Pobegi pridrži prihodnjo nedeljo več tržaških kolesarjev, posebno pa da pridele popoldne novoustanovljeni klub kolesarjev, ki delajo po 2 klm. na uro. Ker je iz Trsta v Pobegi kakih 18 klm. poti, odlazijo »povžveci« že celih 9 ur pred veselico; seboj bodo imeli tudi sanitetarja, ki vozi na velikem biciklu, imenovanem »carozzatta« in tehta 30 kg.

Tega izleta se udeleži tudi znani »mehaničar«, ki kani sedaj nastaviti svojo mehaničnico v Škedaču ali pa v Ospu.

Iz Tomaja nam pišejo dne 15. julija: Danes je bil zaključek ljudskih šol v Tomaju. Ali glej razlike: fantini so veselo peli hodeči skozi vas, deklice pa so na potu iz Elizabetiščja proti domu točile britke solze. Kaj pa je bilo, da so bile deklice tako žalostne? Učiteljica, sestra Beatrika, se je poslovila od svojih milih učenk. Te pa so mislile, da ne pride več njih ljubeznjiva učiteljica, zato jim je bilo tako bitko.

Sestra Beatrika je srčno ljubila svoje učenke: ljubezen pa ljubezen rodi. Zato je pa v tej šoli napredek izvrsten. Pa kaj bi ne bil dober? Učiteljica je poučevala iz ljubezni, a učenke so se učile radi ljubezni. Ljubezen do Jezusa so pa skupno pokazale s tem, da so večkrat po dovršeni šoli tekale počastit sveto Rešnje Telo v bližnjo župno cerkev.

Čudna bolezen. Včeraj ob 5. uri je prispel v našo luko parnik iz Kopra. Vse je že bilo zapustilo krov, le Terezija Apollonio in nje 8-letna hčerka sta se še obočavljali izstopiti, češ, da je deklica bolna. Dali so bolezen preiskati, pa ne po zdravniku, ampak po finančnem nadzorniku, ki je našel kmalu vzrok: mati in hčerka sta čakali ugodne prilike, da bi zamogli utihotapiti špirita! Špirit so zaplenili.

Bleklst je povozil včeraj popoldne 7-letnega Albina Bizjaka iz ulice Solitario št. 4, pred hišo, kjer stanuje. Deček je ranjen na čelu. Spremili so ga na zdravniško postajo, kjer so mu podelili potrebno pomoč.

Nesrečen lov na podgane. Dninar Dragotin Mejut v Škedaču si je sinoči nabasal puško, pa šel na lov na podgane. Puška se mu je izprožila o nepravem času, ter ga ranila na levih laktih in prstih. Na rešilni postaji so mu podelili potrebno pomoč.

Lov na golobe — surovost tržaške mladina. Nekaj dni je tega, kar so začeli dečki na velikem trgu nov način lova na golobe. Na trnek, ki ga imajo privezanega za vrvice, natikajo turščice ter žnjo vabijo nedolžne živalice. Kedar je golob požrl zrno, ga potegnejo k sebi. Golob je ujet in — ranjen. — Takega suroveža so prijeli včeraj redarji v osebi 10-letnega Petra J. Prepustili so dečka seveda roditeljem, da ga oni kaznujejo. Če bo le kaj pomagalo!

Dražbe premičnin. V petek, dne 21. julija ob 10. uri popoldne se bodo vsled naredbe tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici S. Spiridion št. 1, hišna oprava; Piazza Caserma št. 2, tiskarjni stroj; Rojan N. P. št. 222, hišna oprava; Piazza Pozzo del Mare št. 1, glasovir in hišna oprava; Rojan št. 85, hišna oprava; v ulici Solitario št. 16, konji; v ulici Galileo št. 6, konji.

Različne vesti.

Nekaj o nemških akademikih. Iz Lipskega poročajo: Na tehniki v Limbachu so zaprli šest akademikov radi — požiganja. To je seveda obudilo velikansko pozornost, toliko bolj, ker so mladi ljudje iz najboljših družin. Razposajenei so dne 2. junija t. l. popivali; o tej priliki jim je prišla na misel nevarna stava, vsled katere bo tisti, ki pokaže o požaru največ poguma, smel eno leto dni brezplačno piti na vseh popivanjih. Potem so zažgali velik skedenj grajščine v Limbachu. Dninar Freitag, ki je spal v skednju, je zgorel. Le z veliko težavo se zvladali ogenj, ki je postal nevaren tudi bližnjemu kolodvoru.

In to nemško burševstvo daje na Nemškem in — v Avstriji direktivo nemški politiki! Ne čudimo se torej, da je sedaj vsa nemška politika prav po burševsko cinična in izzivalna.

Delavski nemiri. Kakor poročajo iz Augsburg so uprizorili tamkaj dne 18. t. m. štrajkujoči zidarji nered pred neko tovarno, v kateri so delali italijanski delavci. Redarstvo si ni vedelo pomagati. Poklicali so po telefonu vojaštvo, kateremu pa ni bilo potrebno resno nastopati. Več udeležencev so zaprli.

Iz Novega Yorka javljajo istega dne: Štrajkujoči uradniki tramwaja v Brooklynu so včeraj spravili en tramwajski voz iz tira. Redarstvo je razpršilo izgreznike. — Danes v jutro so poskušali z dinamitom razstreliti nasip tukajšnje visoke železnice; razletel je en steber.

Hipnoza in želodec. Na neki nemški kliniki so imeli žensko, katere želodec ni mogel obdržati najmanjše količine jedi. Ko so ostala brezuspešna vsa druga sredstva, je poskusil profesor s hipnozo. Hipnotiziral je bolnico ter ji zapovedal, naj je in obdrži hrano. Tudi to ni pomagalo. Profesor je obupal, da bi jo mogel ozdraviti. Neki asistent pa je poskusil drug način hipnoze. Tudi on je spravil bolnico v hipnotično stanje ter ji zapovedal jesti. Ko se je to zgodilo, ji je zaukazal, naj pozabi, da je jedla; potem jo je vzbudil iz spanja. Bolnica res ni vedela ničesar o tem, da je jedla; obdržala je hrano ter jo prabavila. Tako so jo hranili nekaj dni. Sugerirali so ji celo, da je tako bolna, da ne

Velika zaloga solidnega pohištva in tapecarij

od
Viljelma Dalla Torre v Trstu
Trg S. Giovanni hiš. št. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo!

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od
Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario žtev. 2.

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

sme ničesar zavžiti. Sčasoma se je želodec privadil hrani. Sedaj so ji začeli v hipnozi dajati manje in manje jedi ter ji dajali nekaj malega, kadar je bdela. Želodec je začel prebavljati tudi to hrano. Polagoma so povečali dajatve za časa bdenja in čez nekaj dni je jedla zopet, kakor navadni, zdravi ljudje.

Potres, izbruh Etne. Kakor javljajo iz Rima, se je tamkaj dne 19. t. m. ob 2. uri 19 min. občutil lahak podzemeljski sunek, kateremu je eno minuto pozneje sledil močnejši. Ob 2 uri 25 min. se je zemlja krepko tresla. Prebivalstvo je razburjeno. Kolikor je dosedaj znano, poškodovana je samo ena hiša, ki se še zida. Jetniki v zaporih so bili v velikem strahu. V Rocca di Papa so občutili potres še močnejše. Več hiš je poškodovanih, vendar ni nobeden prebivalec ponesrečil. V Castello Gandolfo se je porušil en cel cerkve.

Kakor poročajo iz Aeci Castello dne 19. t. m., se je istega dne ob 8. uri zjutraj slišal v Etni strašen podzemski šum. Kmalu potem je švignil iz ognjenika plamen, podoben gorečemu steburu, kateremu je sledila toča gostega peska in pepela.

Brzjavna in telefonična poročila (Zadnje vesti.)

Gorica 20. Občni zbor »Sloge« sijajna manifestacija Gregorčič - Coronini-jeve stranke. **Medvešek.**

(Ker nam osebe na Goriškem niso tako dobro znane, bi radi vedeli, da-li je to isti Medvešek, ki je še ne dolgo temu pisal tiste glasovite dopise v »Slovenski Narod«. To bi radi vedeli, da pridemo na jasno, da-li je res že zginila vsa resnost in iskrenost iz političnega življenja Slovencev?! Vsakako pa naj vzame g. Medvešek na znanje, da, kakor vsikdar, sodimo tudi o lastnostih dra. Tume se — svojo glavo. Ured. »Edinosti«.)

Celovec 20. Glasi se, da je iz pisarne nekega odvetnika zginil neki pisar, katerega osebni opis se popolnoma ujema z onim, kakor ga je pred svojo smrtjo podal umorjeni sodni pristav Hallada o svojem morilecu. Govori se, da je bil ta pisar v zvezah z raročnico Hallade. Isti da je bivši častnik.

Dunaj 20. Zakoni o novih davkih na pivo, žganje in sladkor stopijo v veljavo deloma 1. avgusta, deloma 1. septembra 1899 in deloma 1. januarja 1900.

Dunaj 20. »Wiener Zeitung« objavlja cesarsko naredbo na podlagi § 14., tičejo se novih določil za obdačevanje piva, žganja in sladkorja.

Budimpešta 20. Zbirka zakonov objavlja potrjene nagodbene zakone o modifikaciji vseh carinarskih tarifov v avstro-ogerskem obsežu in o davkih na pivo, petrolej, sladkor in spirit.

Petrograd 20. »Praviteljstveni vestnik« objavlja carski ukaz, po katerem je na podlagi državne zakonodaje velikega kneza Mihaela Aleksandroviča v vseh slučajih nazivati prestolonaslednikom vse dotlej, dokler car Nikolaj ne bo blagoslovljen z sinom.

Pretorija (Transvaal) 19. Volksraad je vsprejel predlogo o volilnem pravu. Isti zadobi zakonsko moč, čim bo uradno objavljen.

Vabilo.

Odbor kraškega vinogradarskega društva v Tolminu daje na znanje in vabi deležnike na

občni zbor,

ki se bo vršil
dne 20. avgusta 1899 ob 4. uri pop.

DNEVNI RED:

1. Obisk družbenega vinograda;
2. Premena §. 42 pravil, ki se ima glasiti: — Ravnateljstvo objavlja oznanila s posebnimi dopisi slehernemu deležniku in v jednom slovenskem časopisu, izhajajočem v Primorju;
3. Povdarjalo se bo po §. 7, da kdor do trgatve ne izplača svojega deleža, bo iz društva izključen;
4. Slobodno bode vsakemu deležniku postaviti kakov važen predlog.

Zborovanje bode v jedni šolskih dvoran v Elizabetišču.

Zanimiv oglas kolesarjem!

kolo iz tovarne

Johann Puch iz Gradca

ustanovitelja industrije za kolesa,

je najbolje kolo sveta

L. Colobig v Trstu,

Via del Torrente številka 10.

Jedini in glavni zastopnik za:

Trst, Primorsko in Dalmacijo.

Priznana najboljši z važnimi patentiranimi novostmi lastne iznajdbe tehnično dovršeni

glasovirji

dobe se najbolje in najceneje direktno pri tovarnarju

Henrihu Bremitz

o. kr. dvornemu zalagatelju,

Trst — Borzni trg številka 9 — Trst

Ilustrirani katalogi na zahtevanje franco.

Spiritus sinapis compositus

ALGOFON.

Jedino sredstvo proti zobobolu, revmatič. glavobolu, migreni itd.
Steklenica z navodilom stane le 20 nvč.
ter se dobiva jedino le v lekarni

PRAXMARER (Ai due Mori) Piazza grande TRST
Paziti na ponarejanja.

Kolesa „SLAVIJA“ (bicikli)

so največji češke znamke. Izvrsten material, najskrbnejše delo, lahke tek, okusna oprava in primerna cena so nedosegljive lastnosti teh koles.

Tovarna biciklov in motorov „SLAVIJA“

Lawrin & Klement

v Mladé Boleslavi.

Največji češki zavod te vrste.

Svetovna kolesa
amerikanski originali

TRIBUNE IN ARENA

odlikovana v vseh državah na kontinentu
radi elegance, točnosti in vstrajanja, prodaja se izključno le pri glavnem zastopniku

ANTONU SKERL V TRSTU,

Via S. Lazzaro št. 6, nasproti palače Salem.

NB. Navadna kolesa prodajajo se proti 2-letni garanciji, ročaj in pritikline po želji kupca.

Mehanična delavnica

za vsakovrstno popravo koles in šivalnih strojev.

CENE ZMERNE.

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaela Italia
TRST — Via Malcanton št. 1 — TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, zimmie in peresnice, ogledal in železnih blagajn, po cenah, da se ni batli konkurence.

Dve sobi

za polovico avgusta v primerni legi za pisarno išče odvetnik dr. Truden, Piazza Ponterosso št. 1.

Anton Širca
GORICA
Nunska ulica št. 12.

Konsumna zaloga olja

razpošiljativ iz glavnih pridelkov od 5 litrov naprej (prosto Gorica).

Olje jedilno fino	32 nvč.
„ dalmatinsko	36 „
„ istrsko	40 „
„ namizno La	44 „
„ „ najfinejše	48 „
„ „ extra	56 „
„ „ specialitetno	60 „
„ Posebno za cerkveno luč	38 „

„AGRICOL“

Patent T. 49/1008.

Privilegovano mehko kalijsko milo za uničevanje mrčesov

raztopljivo v mrzli vodi, v raznih krajih Trentina, Istre, Goriške in pri tuk. poljedeljski družbi izkušeno kot uspešno sredstvo z zatiranjem vseh parasi-karnih in kriptogamičnih bolezni in žuželk v obče ki okužujejo trte, sadna drevesa in zelenjad.

Navodilo, kako rabiti »Agricola«, na željo poštne prosto.

Milarnica

F. Fenderl i dr. v Trstu.
Via Limitanea št. 1.

Zastop in zaloga na Goriškem pri gosp. Frideriku Primas-u v Gorici. Veliki trg 16, na dvorišču; pri Petru Debelich-u v Kopru in Izoli, v Trstu v drogerijah: Bolle, Via Farneto; Cilla, Ponterosso; Cumar, Via Belvedere; Jellersitz, Barriera vecchia; Mizzan, San Giacomo; Ongaro, Via dell'Orologio; Petrone, Via Giulia in Cumar, Opčina.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897. . . . . Kron 159.997.579.—
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. . . . . 28.823.375.—
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) . . . . 343.860.067.—
V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnico od 67.331.351.91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismo vprišanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.
Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.